

GLASNIK SHD GAZETTE

РЕШЕНА ЗАГОНЕТКА ГРБА МАЈСУРА MYSTERY OF THE ARMS OF MYSORE

Inside this issue:

Heraldic Motives from an Album of 1879 3

Descent of HRH Crown Prince Aleksandar II 4

Russian Armorial Letters Patent 6

Heraldica curiosa 7

Heraldic Art 8

Order of St. Ioanikios 8

ХРИСТОС ВАСКРЕСЕ!
ВАШТИНУ ВАСКРЕСЕ!

HAPPY EASTER
CHRIST HAS
RISEN

У прошлом броју *Гласника* поставили смо питање објашњења за мотив двоглавог белог орла у грбу индијске државе Мајсур. У међувремено дошли смо до текста Карла Фахингера, са допунама и исправкама Гинтера Матерна, под насловом *Mysore Arms and Flags*. Тај рукопис се данас налази у Фахингеровој збирци у Музеју бродарства у Бремерхафену.

Аутор верује да је грб у овом виду настао после 1881. године, што нас неодољиво асоцира на време настанка Новаковићеве концепције грба обновљене Краљевине Србије. Међутим, у истом рукопису дата је и илустрација грба Мајсура преузетог из дела *Princely Armory* које је публикувано у Калкути поводом Дурбара 1877, па навод о хералдичкој дефиницији која не би била старија од 1881. евидентно не стоји.

Покушаћемо да овде у најкраћим цртама презентирамо и коментаришемо Фахингерово тумачење мајсурског грба.

Боја поља: Наранџаста (у индијској терминологији *baghwa*). Амблематика наранџасту боју третира као посредника између хтоничне црвене и небеске плаве, и даје јој значење божанске љубави (отуда шафраново жута, односно наранџаста, одећа будистичких монаха).

Двоглави (сребрни) бели орао: Према тумачењу Фахингера, ради се о Гандабхерунди, митској гигантској

птици индијске традиције, сличној иранској Сатурги или индонежанском Гаруди. Ригведе сматрају Гандабхерунду истоветним са Супарном, синем Шјене (што буквално значи *орао* или *јастреб*, а у ђанизму је то симбол 14. тиртанкаре Анатханатхе), што је пак друго име за појам "бхерунда" (птица грабљивица, или страховна птица). Име Супарна се преводи и као "птица сјајно разлистаних крила". Легенда повезује Гандабхерунду са гневом бога-лава Нарасимхе који је запретио да уништи свет, па је изазвао Шиву да му се супротстави, а то је навело вечитог Шивиног супарника Вишнуа да се и сам умеша узевши на себе обличје Гандабхерунде који се суочио са самим Шивом у обличју Шарабхе, звери са 8 ногу. У зависности од провенијенције предања, као победник из тог боја изашао је или Гандабхерунда или Шарабха. У једном другом предању обличје Гандабхерунде приписује се Шиви, који је у том лику

победио демоне из Триपुरе.

Гандабхерунда се увек приказује као двоглави орао раширених крила, понекад са по једним слоном у свакој канци, што сведочи о његовој митској величини и снази. Гандабхерунду сматрају делом своје сакралне титуле и предачког наслеђа неколике династије класичне Карнатике (Чалукја, Хојсала, краљеви Виђајанагара). Најранија представа двоглавог орла се налази у Таксили, и датира се у период упада Скита почетком наше ере. Фахингер цитира фрагмент једног епиграфа објављеног у Shikarpur 120, Epigraphica Carnatica, Vol. VII, Shimoga District, датоганог у 1048. г. који гласи *дхармом, храброшћу, истинољубивошћу и дарезљивошћу на земљи нема равна Гандабхерунди, нити је било, нити ће бити*. Међу иним примерима иконографије Гандабхерунде, аутор цитира лик ове птице као династичког знака локалних владара Дхањакатке у 12. и 13. веку, у дистрикту Гандар, па Гандабхерундин стуб подигнут у Белгамију са фигуром орла високом 1,2 м на стубу висине 8 ме-тара. На том стубу лик има људско тело са две орловске главе, крила и четири руке, и приказан је како прождире демоне.

Сматра се да су мајсурски краљеви почели да користе име Гандабхерунде као своју владалачку титулу од времена раце Вадијара, по-

(Continued on page 2)

Чамунда, породично божанство Водијара. Chamunda, family diety of Wadyars..

Кришнараџа Вадијар, махараџа од Мајсура. Krishnaraja Wadiyar, Maharaja of Mysore.

Горе: Мајсурска коњица. Доле: Махараџа од Мајсура приликом великог празника дасере. Above: Mysore cavalry. Bellow: Maharaja of Mysore during annual Dussere festival.

(Continued from page 1)

сле победе код Серингапатама 1610, или најкасније од владавине Чикадевараџе Вадијара, за кога породична хроника наводи да је ту титулу добио од Великог Могула Аурангзеба. Хералдичка употреба Гандабхерунде, пак, ставља се у период владавине Шри Чамараџе IX Вадијара (1881-1894), мада - као што је већ речено - то датовање тешко може да се оправда.

Мото: девиза гласи *Сатјамеводхармјахам*, што би, наводно, требало да значи *Нека истина победи*, а надо-ведује се на већ цитирани епиграф.

Држачи грба: два црна лав слоновских глава називају се јали, и у древној индијској уметности обично имају улогу чувара степеништа као звери које бране принцип добра, а нападају принцип зла. Лавови носе црвена седла на леђима.

Челенка: Природни лав у пролазу држи у чељустима главу антилопе, која представља демона Махишу. Природни лав је звер на којој јаше богиње Чамунда, иначе аватаре богиње Дурге као победнице над два демона- Чандом и Мундом. Махиша је демон са главом бивола, такође побеђен у боју са Дургом (а разлог зашто се демон са главом бивола приказује у виду главе антилопе превазилази нашу амбицију). Дурга у лику Чамунде је иначе заштитничко божанство мајсурског владарског дома Вадијар. Сама држава Мајсур, по величини као приближно данашња Француска, а по рангу међу другим индијским државама равна само Хајдерабаду, са правом владара на 21 топовски плотун у знак поздрава, носи име управо по побеђеном демону (буфало-махеи, демон- асура).

Године 1892. махараџа Чамараџа основао је Орден Гандабхерунде у четири степена:

1. *степен:* орден на ланцу са драгим камењем,
2. *степен:* орден на бисерној огрлици,
3. *степен:* орден на златном ланцу,

4. *степен:* орден у форми златне гривне.

Орденски знак је имао форму двоглавог орла у полету окруженог венцем, у највишој класи фигура орла и венац били су израђени од рубина, брилијаната и смарагда, а у нижим класама од дијаманата.

Орден је даван уз одређену титулу онима који су се истакли у државној служби, онима који су се истакли делима човекољубља, и за заслуге у просвети и култури. После 1940. године Орден је реформисан, па је формирана нова класа између пређашње 2. и 3, а 1942. је уведена нова највиша класа за Председнике мајсурске владе и Главног министра владе. У коначној верзији, после 1944. године, Орден је имао 7 класа: 1- за Премијере и Главне министре, 2- за Врховне судије, 3- за министре, судије Врховног суда и најважније сердаре, 4- за шефове одељења у министарствима, 5- за велике задужбинаре, 6- за заслуге у уметности и мање задужбинаре, и 7- за научнике и музичаре. Тони Мек-Кленахан, набољи познавалац одликовања старих индијских држава, наводи да је у периоду од 1892. до 1950. додељено укупно 304 Ордена Гандабхерунде, у свим класама. Када је додељиван припадницима Мајсурских Краљевских Копљаника, орденски знак је ношен о траци око врата, а трака је - у зависности од класе - била зелена, бела или тамно црвена.

Двоглави орао Гандабхерунда се налази и на аверсу Медаље за јавну службу, Медаљи за скаутске заслуге, као и на једној медаљи непознате намене где се Гандабхерунда налази у надвишењу.

This article explains motives in the heraldic achievement of the ancient Princely State of South India- Mysore. The explanation is based upon text written by Karl Fachinger, kindly provided by Ralf Hartemink from Netherlands.

The main charge upon filed Orange (baghwa) is a double headed eagle Argent with wings displayed inverted. This

represents mythical huge bird Gandabherunda, closely related to Suparna, son of Syena, and probably derived from similar traditions of Iran and Indonesia. Gandabherunda is credited to have assisted God Vishnu in his fight with Shiva. This figure was used by several of South-Indian dynasties (as Chalukya, Hoysala and Kings of Vijayanagar) as their emblem. The figure sometimes was represented with human body and four hands, sometimes as double-headed eagle holding in talons each an elephant.

Supporters of the Mysore Arms, devised sometimes between 1870 and 1881, are two lions with elephant heads, trunks and tusks, saddled and tasselled. The crest is a natural lion passant, being animal-vehicle of Goddess Chamunda, who holds in his mouth severed head of an antelope. The antelope represents buffalo-headed demon Mahisha, slaughtered by the Goddess.

The article proceeds with description of the Order of Gandabherunda, founded in 1892, which had resplendent insignia, and other Mysore awards that displayed figure of Gandabherunda.

D.A.

Мајсурске регалије. Mysore Regalia.